

Naar een empirisch gefundeerde typologie van personen veroordeeld voor een zedendelict: een latente klasse analyse op Belgische en Nederlandse veroordeeldencohorten

Pascalie Spaan¹, Arjan Blokland^{2,3}, Rembert De Blander², Luc Robert^{2,4}, Eric Maes², Martine Blom⁵, en Bouke Wartna⁵

¹ Erasmus Medisch Centrum Rotterdam

² Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Brussel

³ Universiteit Leiden

⁴ Universiteit Gent

⁵ Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatiecentrum, Den Haag

Samenvatting

Daders van zedendelicten worden vaak getypeerd op basis van een specifiek delict, bijvoorbeeld het laatst door hen gepleegde zedendelict. Het is onduidelijk of typologieën van deze daders op basis van hun criminele voorgeschiedenis hierbij aansluiten of tot nieuwe inzichten leiden. Deze studie identificeert verschillende typen criminele carrièrepatronen onder personen die werden veroordeeld voor een zedendelict en vergelijkt die patronen tussen België en Nederland. We gebruikten hiervoor recent beschikbaar gekomen veroordelingsdata over de criminele voorgeschiedenis van personen die in 1995 in België en in 1997 in Nederland voor een zedendelict werden veroordeeld. In beide datasets konden vier criminele carrièrepatronen worden onderscheiden waarvan er drie in beide landen voorkwamen: het 'persistent geweldadige generalistische', 'jeugdig delinquent' en het 'volwassen start' patroon. Een indeling op basis van criminele carrièrepatronen vertoonde weinig overlap met een indeling gebaseerd op het specifieke zedendelict in 1995/1997. Typologieën gebaseerd op het criminele verleden van daders kunnen tot nieuwe inzichten leiden aangaande de etiologie van zedendelinquentie. De implicaties hiervan voor theorie en praktijk worden besproken.

Theorievorming en empirisch onderzoek naar het ontstaan en ontwikkelen van seksueel delinquent gedrag heeft zich grotendeels los ontwikkeld van criminologische theorieën over crimineel gedrag in het algemeen. Hierdoor ligt de nadruk in de bestaande typologieën van zedendaders sterk op de psychologie van de dader en zijn of haar motieven voor het gepleegde delict (Lussier & Mathesius, 2018). Doordat deze motieven in belangrijke mate door (deviante) seksuele fantasieën en voorkeuren worden gevoed, zijn deze dadertypologieën vaak gebaseerd op kenmerken van hun delict of kenmerken van hun slachtoffer (Fin-

kelhor, 1984; Hall & Hirschman, 1991; Malamuth, 1998; Marshall & Barbaree, 1990; Ward & Siegert, 2002). Voorbeelden van frequent gebruikte dadercategorieën zijn *hands-off* versus *hands-on* daders, en kindermisbruikers versus daders die volwassen slachtoffers maken. Dergelijke typologieën zijn bovendien vaak gebaseerd op een specifiek delict, bijvoorbeeld het meest recente, terwijl informatie over mogelijk voorafgaande delicten buiten beschouwing wordt gelaten. De vraag is of typologieën van daders van zedendelicten op basis van meer longitudinale informatie aansluiten bij gangbare typologieën, of dat deze tot nieuwe inzichten leiden.

Binnen de 'algemene' criminologie hebben dadertypen op basis van een enkel delict sinds de introductie van het levensloopcriminologisch perspectief plaats gemaakt voor dadertypologieën die gebaseerd zijn op verschillende aspecten - bijvoorbeeld start, frequentie, duur - van het totale patroon aan crimineel gedrag dat daders vertonen. Een belangrijk voorbeeld van een dergelijke typologie is die van Moffitt (1993). Zij onderscheidt in haar duale taxonomie twee dadergroepen. De 'levensloop persistente daders' laten een vroege start, hoge frequentie, grote diversiteit en continuïteit in delinquent gedrag zien. 'Adolescentie gelimiteerde

P. Spaan is promovendus aan het Erasmus Medisch Centrum Rotterdam

Prof. dr. mr. A. Blokland is senior onderzoeker NSCR en bijzonder hoogleraar Criminologie en Criminal Justice aan de Universiteit Leiden

Dr. R. De Blander is onderzoeker aan het NICC, Brussel

Dr. L. Robert is postdoctoraal onderzoeker aan de Universiteit van Gent en is visiting research fellow aan het NICC, Brussel

Dr. E. Maes is senior onderzoeker aan het NICC, Brussel

Dr. M. Blom is onderzoeker aan het WODC, Den Haag

Dr. B. Wartna is senior onderzoeker aan het WODC, Den Haag

Correspondentieadres: ablokland@nscr.nl

Ontvangen: 7 februari 2019; Geaccepteerd: 14 oktober 2019

daders' daarentegen worden gekenmerkt door een criminele carrière die later begint, minder divers is en korter duurt. Volgens de duale taxonomie wordt het delictgedrag van levensloop persistente daders verklaard door persoonskenmerken en vroege gezinsomstandigheden, terwijl het criminele carrièrepatroon van adolescentie gelimiteerde daders eerder door externe factoren wordt beïnvloed. In latere versies van deze typologie zijn nog andere dadertypen toegevoegd, zoals de 'laag-frequent chronische dader' en de 'kindertijd gelimiteerde dader', die gekenmerkt worden door een specifiek crimineel carrièrepatroon met elk een eigen achterliggende verklaring (Moffitt, 2006; Odgers et al., 2008).

Recentelijk zijn levensloopcriminologen begonnen met het toepassen van ideeën en methoden uit de criminele carrière en levensloopcriminologie op daders van zedencriminaliteit (Blokland & Lussier, 2015; Lussier & Blokland, 2017). Dit onderzoek laat zien dat veel daders van zedendelicten zich ook schuldig maken aan andere vormen van crimineel gedrag. Dit roept vragen op over de toepasselijkheid van het label 'zedendaders' en over de mogelijke overlap in oorzaken van zeden- en niet-zedencriminaliteit (Blokland, 2018). Dit onderzoek laat echter ook zien dat binnen de groep daders die voor een zedendelict werden veroordeeld criminele antecedenten niet gelijkmatig verdeeld zijn. Zo blijken personen veroordeeld voor aanranding en verkrachting doorgaans een omvangrijker crimineel verleden te hebben dan personen veroordeeld voor het misbruiken van kinderen (bijvoorbeeld: Lussier, LeBlanc, & Proulx, 2005).

Tegen deze achtergrond beantwoorden we in dit artikel twee onderzoeksvragen:

1. Kunnen binnen de groep daders veroordeeld voor een zedendelict betekenisvolle typen worden onderscheiden op basis van hun criminele voorgeschiedenis?
2. In welke mate komt een dergelijke typologie van daders veroordeeld voor een zedendelict op basis van hun criminele voorgeschiedenis overeen met een indeling van diezelfde daders op basis van het meest recent door hen gepleegde zedendelict?

Bij wijze van gedifferentieerde replicatie (Lindsay & Ehrenberg, 1993) voeren wij dezelfde analyses uit op twee verschillende, grootschalige, nationaal representatieve longitudinale datasets uit respectievelijk België en Nederland. Zo kunnen wij nagaan of de gevonden klassen in belangrijke mate afhankelijk zijn van de eigenschappen van de specifieke steekproef en of zij generaliseerbare patronen representeren binnen deze dadergroep.

Data en methoden

De Belgische steekproef

De Belgische steekproef bestaat uit ruim 136.000 personen die in 1995 in België werden veroordeeld voor het plegen van een strafbaar feit. Daarvan werden er 885 veroordeeld voor een zedenfeit. De criminele carrières van deze personen zijn gereconstrueerd op basis van recent beschikbaar gekomen gegevens uit het Centraal Strafregister (Mine, Robert, & Maes, 2015). Omdat de focus van dit artikel gericht is op patronen in de criminele voorgeschiedenis van personen veroordeeld voor een zedendelict, nemen we in onze analyses alleen die daders mee die: (a) veroordeeld zijn voor een zedendelict in 1995; (b) die in 1995 ten minste 25 jaar oud waren; en (c) die voorafgaand aan hun zedendelict ten minste één keer eerder waren veroordeeld. In de Belgische steekproef voldoen 496 personen aan deze criteria (56% van alle veroordeelde zedendaders).

De Nederlandse steekproef

De Nederlandse steekproef bestaat uit ruim 153.000 personen die in 1997 door een Nederlandse rechter werden veroordeeld vanwege een strafbaar feit (Wartna, Blom, & Tollenaar, 2011). Daarvan werden 2100 personen veroordeeld voor een zedenfeit. Gegevens over de criminele geschiedenis van deze personen zijn afkomstig van de door het Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatie Centrum (WODC) bijgehouden Onderzoeks- en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie (OBJD) - een schaduwbestand van het justitiële informatiesysteem dat speciaal voor onderzoeksdoel-einden wordt bijgehouden. Uit het Nederlandse cohort werden eveneens enkel die personen geselecteerd die ten minste 25 jaar oud waren en ten minste al één keer eerder waren veroordeeld ten tijde van hun veroordeling voor een zedenfeit in 1997. In de Nederlandse data voldeden 748 personen (36% van de zedendaders) aan deze criteria.

Criminele voorgeschiedenis

Voor de personen in beide steekproeven is vervolgens de criminele voorgeschiedenis van het indexjaar (respectievelijk 1995 en 1997) vastgesteld. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen de periode van leeftijd 12 tot en met 25 jaar - de jeugd en jongvolwassenheid hierna benoemd als 'jeugd'- en de periode na het 25ste jaar - de 'volwassenheid'. Delicten waarvoor een persoon voorafgaand aan het indexdelict was veroordeeld, zijn gecategoriseerd als: zedencriminaliteit, geweldscriminaliteit, gewelddadige vermogenscriminaliteit, niet-gewelddadige vermogenscriminaliteit, vandalisme en misdrijven tegen het openbaar gezag, drugscriminaliteit, verkeersmisdrijven en een restcategorie 'overig'. Binnen de categorie zedencriminaliteit werd op basis van het aan de veroordeling ten grondslag liggende wetsartikel nog nader onderscheid gemaakt tussen *hands-off* delicten (schennis), *hands-on* delicten met een volwassen slachtoffer (aanranding, verkrachting)

en *hands-on* delicten met een kind als slachtoffer (kindermisbruik). In een beperkt aantal gevallen, namelijk wanneer de dader zelf nog minderjarig was en nadere informatie over het delict ontbrak, werd ervan uitgegaan dat het slachtoffer eveneens minderjarig was. Wanneer binnen een strafzaak sprake was van meerdere zedenfeiten, prevaleerden *hands-on* delicten over *hands-off* delicten en delicten met een minderjarig slachtoffer boven die met een meerderjarig slachtoffer.

Latente klasse analyse

Om onderscheid te maken tussen verschillende criminele carrièrepatronen passen we een latente klasse analyse toe op de data. We gebruiken hiervoor polCA in R (Linzer & Lewis, 2011). Latente klasse analyse kan worden gebruikt om patronen te ontdekken in een serie vooraf gegeven indicatoren. In dit geval gebruiken we als indicatoren 20 dichotome variabelen die aangeven of de betreffende persoon voorafgaand aan het indexdelict wel of niet voor een delict van een bepaald type is veroordeeld. Tien van deze indicatoren verwijzen naar de jeugdperiode, tot aan het 25ste jaar. De andere 10 indicatoren hebben betrekking op de 'volwassen' jaren, dat wil zeggen de jaren na 25 jaar tot de leeftijd van het indexdelict. We schatten latente klasse modellen met twee tot vijf klassen en gebruikten het *Bayesian Information Criterion* (BIC) en het *Akaike Information Criterion* (AIC) (lagere waarden ter indicatie van beter passende modellen), de *posterior probabilities* (hoe hoger, hoe beter) en de resulterende patronen in de *item response probabilities* (hoe meer onderscheidend tussen klassen, hoe beter) om het optimale model te identificeren (Collins & Lanza, 2010). De *item response probabilities* geven voor elk van de onderscheiden delicttypen (en leeftijdsperiodes) aan hoe groot de kans is dat een persoon die in een bepaalde klasse ingedeeld wordt een delict van dat type in zijn of haar criminele geschiedenis heeft. Omdat *item response probabilities* hypothetische eigenschappen van een steekproef zijn en een mate van onzekerheid uitdrukken (hoe groot is de kans dat?), spreken wij in de verslaglegging van afzonderlijke latente klasse analyses van 'kansen' en niet van 'percentages'. Voor beide datasets bleek een indeling in vier latente klassen het best passende model.

Resultaten

Totale steekproef - zedendelicten

De uitkomsten van het latente klasse model met vier klassen zijn voor de Belgische en Nederlandse data weergegeven in respectievelijk Tabel 1 en 2. De eerste kolom van beide tabellen beschrijft het percentage daders uit de totale steekproef dat tenminste één veroordeling voor een bepaald delict in de voorgeschiedenis heeft; de volgorde van de delicten is gebaseerd op hun

prevalentie en zedendelicten zijn apart weergegeven van de niet-zedendelicten.

Als we kijken naar de criminele voorgeschiedenis van de Belgische steekproef tijdens de jeugd zien we dat 6.3% van de personen veroordeeld voor een zedendelict in 1995 al eens werd veroordeeld voor een *hands-off* zedendelict, terwijl 4.4% één of meer eerdere veroordelingen heeft voor een zedendelict met een minderjarig slachtoffer. Eerdere zedendelicten met volwassen slachtoffers komen in die periode minder vaak voor (1.2%) wat deels verklaard kan worden door eerder beschreven leeftijdsrestricties voor dit type delict.¹ In deze steekproef is de kans op (veroordelingen voor) zedenfeiten groter in de volwassenheid dan in de jeugdperiode. Eén op de tien personen in de Belgische steekproef werd ten minste één keer eerder veroordeeld voor een *hands-off* zedendelict tijdens de volwassenheid, ruim 9% werd eerder veroordeeld voor kindermisbruik en bijna tweeënhalf procent werd al eens eerder veroordeeld voor aanranding of verkrachting.

Daders in de Nederlandse steekproef lijken wat betreft hun voorgeschiedenis van eerdere zedendelicten sterk op daders in de Belgische steekproef, maar er zijn ook verschillen. Van de personen die in 1997 in Nederland voor een zedendelict werden veroordeeld en een criminele voorgeschiedenis hadden, heeft 6.6% een veroordeling voor een *hands-off* zedendelict in de jeugd gekregen, 4.7% een eerdere veroordeling voor een *hands-on* delict met een minderjarig slachtoffer en is 4.1% tijdens hun jeugd veroordeeld voor een *hands-on* delict met een volwassen slachtoffer. In de volwassenheid is 13.9% eerder veroordeeld voor een *hands-off* zedendelict, één op de tien personen in de Nederlandse steekproef is ten minste één keer veroordeeld voor een *hands-on* delict met een kind als slachtoffer en ongeveer zeven procent werd in diezelfde periode veroordeeld voor een zedendelict met een volwassen slachtoffer.

In beide steekproeven is de prevalentie van *hands-off* delicten in de criminele voorgeschiedenis het hoogst, gevolgd door *hands-on* delicten tegen kinderen en *hands-on* delicten met volwassen slachtoffers. De prevalentie van al deze zedenfeiten is hoger tijdens de volwassenheid dan tijdens de jeugd. Vergeleken met de Belgische steekproef hebben veroordeelden voor een zedendelict in Nederland vaker ten minste één zedendelict met een volwassen slachtoffer in hun criminele voorgeschiedenis; dit geldt zowel voor de jeugd ($\chi^2(1, n = 1254) = 8.77; p = .003$), als de volwassenheid ($\chi^2(1, n = 1254) = 15.00; p < .001$).

¹ Omdat één persoon eerder veroordeeld kan zijn voor verschillende typen zedendelicten (bijvoorbeeld voor zowel een *hands-off* delict als *hands-on* delict met kindslachtoffer), tellen de genoemde percentages niet op tot het totale percentage personen dat voorafgaand aan het indexdelict al eens werd veroordeeld voor een zedendelict.

Totale steekproef – niet-zedendelicten

De voor zedendelicten veroordeelde personen in zowel de Belgische als de Nederlandse steekproef blijken een grote kans te hebben om in het verleden al eens voor niet-zedendelicten te zijn veroordeeld. Zo zijn ruim vier op de tien daders in de Belgische data (43.6%) in de volwassenheid al eens veroordeeld voor een verkeersmisdrijf, terwijl een vijfde (20.6%) in die leeftijdsperiode al eens veroordeeld werd voor een vermogensfeit. Ook in de Nederlandse steekproef komt een geschiedenis van verkeers- of vermogensmisdrijven vaak voor (respectievelijk 33.2% en 38.2% in de volwassenheid). Meer daders in België (29.4%) dan in Nederland (21.3%) zijn in de volwassenheid veroordeeld voor een geweldsfeit ($\chi^2(1, n = 1254) = 3.25; p = .001$). Uit deze resultaten blijkt al dat personen veroordeeld voor zedenfeiten niet allemaal 'specialisten' zijn, maar dat een groot deel van hen ook voor niet-zedenfeiten met justitie in aanraking komt.

Uitkomsten per latente klasse – Belgische steekproef

Om na te gaan of in de totale nationale steekproefen klassen met verschillende criminele carrièrepatronen onderscheiden konden worden, werd een latente klasse analyse uitgevoerd. Tabel 1 en 2 geven ook de patronen in *item response probabilities* per onderscheiden latente klasse (de kans dat een persoon ingedeeld in die klasse ten minste éénmaal is veroordeeld voor dit type delict) en de prevalenties van deze patronen in respectievelijk de Belgische en Nederlandse steekproef. De resultaten worden daarnaast visueel weergegeven in Figuur 1, waarbij de linkerhelft van de figuur betrekking heeft op de Belgische data en de rechterhelft op de Nederlandse data; wederom zijn zedendelicten apart van niet-zedendelicten weergegeven.

Voor de Belgische data geldt dat de eerste onderscheiden klasse bestaat uit personen met een 'persistent gewelddadig generalistisch' criminele carrièrepatroon. Ongeveer één op de tien personen (11.3%) in de Belgische steekproef wordt ingedeeld in dit criminele carrièrepatroon en daarmee is dit carrièrepatroon het minst voorkomend. Het persistent gewelddadig generalistisch carrièrepatroon heeft ten opzichte van an-

Tabel 1. Item response probabilities (IRPs) voor een 4-klassen model, gebaseerd op de criminele voorgeschiedenis in de Belgische steekproef (N = 496)

	Latente klasse labels en prevalenties				
		1	2	3	4
	totale steekproef	persistent gewelddadig generalist	persistent generalist	jeugdig delinquent	volwassen start
Item response probabilities	%	11.3%	22.4%	31.9%	34.5%
Zeden, jeugd					
Hands-off	6.25	0.27	0.00	0.10	0.00
Hands-on kind	4.44	0.18	0.00	0.08	0.00
Hands-on volwassen	1.21	0.00	0.00	0.03	0.01
Zeden, volwassenheid					
Hands-off	10.08	0.45	0.00	0.03	0.12
Hands-on kind	9.08	0.43	0.00	0.03	0.10
Hands-on volwassen	2.42	0.11	0.00	0.01	0.03
Niet-zeden, jeugd					
Verkeer	35.89	0.41	0.62	0.54	0.00
Vermogen	23.19	0.41	0.38	0.32	0.00
Geweld	22.18	0.34	0.37	0.32	0.00
Verniel. / Openb. orde	12.90	0.20	0.25	0.16	0.00
Vermogen met geweld	4.64	0.02	0.05	0.10	0.00
Drugs	4.03	0.11	0.05	0.06	0.00
Overig	1.01	0.02	0.01	0.02	0.00
Niet-zeden, volwassenheid					
Verkeer	43.56	0.70	0.77	0.00	0.54
Geweld	29.44	0.61	0.45	0.00	0.36
Verniel. / Openb. orde	21.17	0.34	0.40	0.00	0.25
Vermogen	20.57	0.63	0.34	0.00	0.17
Drugs	8.67	0.11	0.20	0.01	0.08
Vermogen met geweld	3.23	0.09	0.07	0.00	0.02
Overig	2.22	0.07	0.03	0.00	0.02

IRPs > 0.4 zijn licht grijs gearceerd, IRPs > 0.5 zijn donkergrijs gearceerd.

Tabel 2. Item response probabilities (IRPs) voor een 4-lassen model, gebaseerd op de criminele voorgeschiedenis van Nederlandse steekproef (N = 748)

Item response probabilities	Latente klasse labels en prevalenties				
		1	2	3	4
	totale steekproef %	persistent gewelddadig generalist 17.6%	jeugdig delinquent 24.9%	persistent specialist 22.4%	volwassen start 35.2%
Zeden, jeugd					
Hands-off	6.55	0.09	0.05	0.17	0.00
Hands-on kind	4.68	0.11	0.04	0.07	0.00
Hands-on volwassen	4.14	0.11	0.04	0.04	0.01
Zeden, volwassenheid					
Hands-off	13.90	0.13	0.04	0.48	0.00
Hands-on kind	10.03	0.08	0.00	0.39	0.00
Hands-on volwassen	7.49	0.20	0.01	0.17	0.00
Niet-zeden, jeugd					
Vermogen	29.95	0.72	0.66	0.04	0.00
Verniel. / Openb. orde	15.78	0.42	0.34	0.00	0.00
Verkeer	13.24	0.36	0.27	0.01	0.00
Geweld	10.97	0.35	0.19	0.01	0.00
Overig	7.08	0.18	0.15	0.01	0.00
Vermogen met geweld	3.48	0.13	0.05	0.00	0.00
Drugs	2.14	0.08	0.03	0.00	0.00
Niet-zeden, volwassenheid					
Vermogen	38.24	0.85	0.10	0.16	0.49
Verkeer	32.22	0.53	0.14	0.21	0.42
Geweld	21.26	0.54	0.07	0.14	0.20
Verniel. / Openb. orde	20.32	0.58	0.05	0.08	0.20
Overig	14.17	0.25	0.02	0.06	0.22
Drugs	5.21	0.16	0.03	0.01	0.05
Vermogen met geweld	4.41	0.22	0.01	0.01	0.01

IRPs > 0.4 zijn licht grijs gearceerd, IRPs > 0.5 zijn donkergrijs gearceerd.

dere klassen een hoge kans op veroordeling voor een zedendelict in de jeugd en een nog hogere kans (de hoogste van alle onderscheiden klassen) op ten minste één eerdere veroordeling voor een zedendelict in de volwassenheid. Zowel tijdens de jeugd als tijdens volwassenheid hebben personen ingedeeld in deze klasse bovendien een relatief grote kans veroordeeld te worden voor verschillende typen niet-zedenfeiten. Vooral de hoge kans op veroordelingen voor geweld en vermogensfeiten in de volwassen periode vallen op.

Personen in de als tweede onderscheiden klasse (22.4%) vertonen een crimineel carrièrepatroon dat gekenmerkt wordt door de afwezigheid van eerdere zedenfeiten. Wel zien we een gevarieerd patroon aan eerdere veroordelingen voor niet-zedenfeiten, zowel in de jeugd als in de volwassenheid. Het criminele carrièrepatroon van daders ingedeeld in deze klasse vertoont veel overeenkomsten met die van daders in de eerste onderscheiden klasse, maar verschilt van dit eerste patroon wat betreft de lagere kans op geweld of vermogensfeiten tijdens de volwassen periode. We noemen het criminele carrièrepatroon van deze klasse daarom 'persistent generalistisch'.

Een derde klasse betreft het 'jeugdig delinquent' carrièrepatroon (31.9%) dat zich kenmerkt door een

hoge kans op een eerdere veroordeling voor een zedendelict in de jeugd en een veel lagere kans op een eerdere veroordeling voor een zedenfeit in de volwassenheid. De kans op ten minste één niet-zeden veroordeling is in deze klasse bovendien het hoogst tijdens de jeugd; de kans op een niet-zedenveroordeeling in de volwassenheid is daarentegen zeer klein. Het jeugdig seksueel delinquent gedrag van deze groep lijkt daarom onderdeel van een breder spectrum aan crimineel gedrag in die leeftijdsperiode.

De vierde en laatste klasse in de Belgische data (34.5%) kenmerkt zich door de afwezigheid van een geschiedenis van jeugdige delicten. Deze personen vertonen geen eerdere veroordelingen voor zeden of niet-zedenfeiten in de jeugd. Er is wel sprake van eerdere veroordelingen voor zedendelicten in de volwassenheid, met name *hands-off* feiten (12.3%) en *hands-on* feiten met kindslachtoffers (9.9%). We noemen dit criminele carrièrepatroon daarom 'volwassen start'.

Uitkomsten per latente klasse – Nederlandse steekproef

Ook in de Nederlandse data kunnen vier klassen worden onderscheiden (zie Tabel 2). Personen in de eerste klasse (17.6%) hebben een grote kans (de grootste van alle klassen) om eerder veroordeeld te zijn voor een *hands-on*

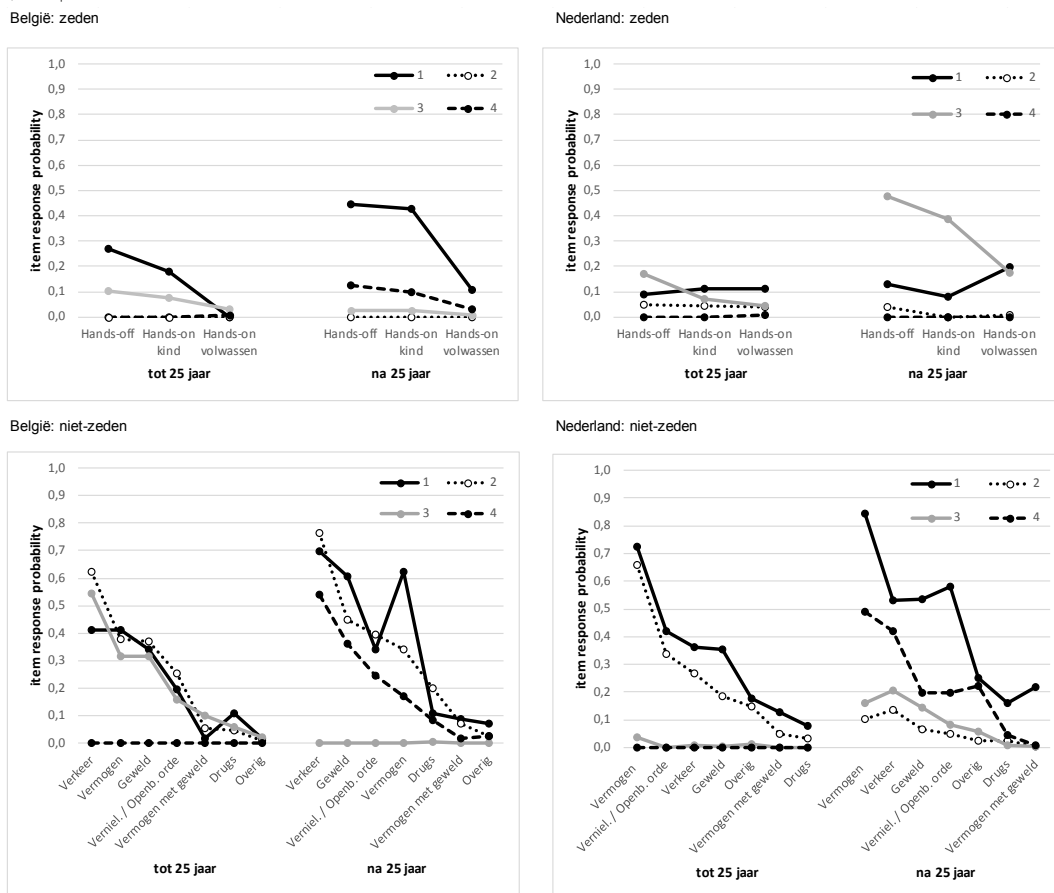
zedendelict in de jeugd. Personen in deze klasse hebben eveneens de grootste kans om in de volwassenheid ten minste één keer eerder te zijn veroordeeld voor *hands-on* delicten met een kind of volwassen slachtoffer. Net als in de Belgische data hebben personen ingedeeld in deze klasse een grote kans eerder veroordeeld te zijn voor niet-zedendelicten in de jeugd en de volwassenheid. In deze klasse zien we ook relatief veel daders die eerder veroordeeld werden voor geweld. Net als in de Belgische data duiden we dit criminele carrièrepatroon daarom aan met de term ‘persistent geweldadig generalistisch’.

De tweede klasse (24.9%), betreft het ‘jeugdig delinquent’ patroon, wat ook in de Belgische data te onderscheiden was, waarbij daders een hogere kans hebben op een eerdere veroordeling voor een zedendelict tijdens de jeugd dan tijdens de volwassen jaren. Personen ingedeeld in dit criminele carrièrepatroon laten eveneens een geschiedenis zien van verschillende typen niet-zedendelicten met name tijdens de jeugd. In de volwassenheid is de kans op eerdere veroordelingen klein(er).

De derde klasse (22.4%) omvat personen met een grote kans op een veroordeling wegens een *hands-off* zedendelict gepleegd in de jeugd en een grote kans om eerder een *hands-off* zedendelict of een *hands-on* zedendelict met een kind slachtoffer te hebben gepleegd in de volwassenheid. De kans op een eerdere veroordeling voor een niet-zedendelict is laag zowel tijdens de jeugd als tijdens de volwassenheid. Vanwege de hoge kans op een zedendelict zowel tijdens de jeugd als tijdens de volwassen periode en de lage kans op veroordelingen voor niet-zedendelicten, noemen we het criminele carrièrepatroon geïdentificeerd door deze klasse het ‘persistent specialistiche’ patroon.

De vierde en laatste, in de Nederlandse data onderscheiden klasse (35.2%) is, net als in de Belgische data, die van de ‘volwassen start’. Personen ingedeeld in deze klasse hebben een zeer lage kans om eerder veroordeeld te zijn voor een zedendelict en zijn in het geheel niet eerder veroordeeld voor een niet-zedendelict tijdens hun jeugd. Na het 25ste jaar is er echter sprake van een uitgebreider patroon van niet-zedencriminaliteit.

Figuur 1. Grafische weergave van de item response probabilities per leeftijdsperiode, per latente klasse, voor zowel de Belgische (links) als de Nederlandse (rechts) steekproef

In tabellen 3 en 4 geven we een beschrijving van de persoons- en criminele carrière kenmerken van de in de respectievelijk Belgische en Nederlandse data onderscheiden klassen. Deze resultaten laten duidelijk zien dat personen ingedeeld in de beide 'persistent generalistische' carrièrepatronen de meest omvangrijke criminele geschiedenissen hebben voorafgaand aan hun veroordeling in 1995/1997. Personen in de 'volwassen

start' klasse hebben de hoogste gemiddelde leeftijd ten tijde van hun eerste veroordeling. Verder zijn personen uit de Belgische steekproef ingedeeld in de 'jeugdig delinquente' klasse relatief jonge leeftijd ten tijde van hun veroordeling in 1995. Dit verklaart wellicht de kleine kans op veroordelingen in de volwassen periode voor deze klasse.

Tabel 3. Beschrijvende statistieken per klasse, Belgische steekproef (N = 496)

	Groep							
	1		2		3		4	
	persistent gewelddadig generalist (N = 119)		persistent generalist (N = 105)		jeugdig delinquent (N = 109)		volwassen start (N = 174)	
	gem	std	gem	std	gem	std	gem	std
Persoonskenmerken								
vrouw	0.00	0.00	0.05	0.21	0.05	0.25	0.07	0.28
leeftijd in 1995	42.61	10.40	37.82	8.24	26.98	7.27	44.40	10.86
Criminele carrière kenmerken								
totaal aantal delicten	11.59	8.43	9.84	11.02	2.77	3.03	2.98	3.14
startleeftijd	20.18	2.12	20.76	2.09	19.47	2.49	32.14	7.16
jeugdperiode								
aantal seksuele delicten	0.55	0.76	0.00	0.00	0.25	0.56	0.01	0.08
aantal niet-seksuele delicten	2.57	2.77	3.36	3.91	2.50	3.01	0.00	0.00
volwassen periode								
aantal seksuele delicten	1.88	3.50	0.00	0.00	0.06	0.27	0.36	0.90
aantal niet-seksuele delicten	6.59	6.00	6.48	8.84	0.01	0.08	2.61	2.97

Tabel 4. Beschrijvende statistieken per klasse, Nederlandse steekproef (N = 748)

	Groep							
	1		2		3		4	
	persistent gewelddadig generalist (N = 131)		jeugdig delinquent (N = 187)		persistent specialist (N = 167)		volwassen start (N = 263)	
	gem.	std	gem.	std	gem.	std	gem.	std
Persoonskenmerken								
vrouw	0.00	0.00	0.00	0.07	0.00	0.00	0.01	0.09
leeftijd in 1997	36.41	6.89	32.88	5.87	44.00	11.04	45.61	10.14
Criminele carrière kenmerken								
totaal aantal delicten	20.71	15.28	4.10	4.05	4.31	4.86	2.73	2.81
startleeftijd	18.83	4.12	18.96	3.02	30.65	11.05	35.21	8.18
jeugdperiode								
aantal seksuele delicten	0.44	0.92	0.19	0.63	0.40	1.00	0.01	0.09
aantal niet-seksuele delicten	7.21	7.10	3.26	3.83	0.15	0.51	0.00	0.00
volwassen periode								
aantal seksuele delicten	0.71	1.39	0.05	0.29	2.57	4.05	0.00	0.00
aantal niet-seksuele delicten	12.36	11.97	0.60	0.95	1.19	1.91	2.72	2.81

Om na te gaan in hoeverre een indeling op basis van het laatst gepleegde zedendelict overeen komt met de indeling op basis van de criminele voorgeschiedenis, is de klasse waarin personen op basis van hun criminele carrièrepatroon zijn ingedeeld afgezet tegen het zedendelict waarvoor zij in 1995/1997 werden veroordeeld (zie Tabel 5 en 6). Hoewel in beide datasets een verband gevonden wordt tussen het type criminele carrièrepatroon en het type zedendelict in het indexjaar (respectievelijk $\chi^2(6, n = 496) = 13.62; p = .034$ en $\chi^2(6, n = 748) = 74.28; p < .001$), zijn beide verbanden niet sterk (Cramer's $V < 0.25$). In de Belgische data hebben personen veroordeeld voor een *hands-off* zedendelict en personen veroordeeld voor een zedendelict met een volwassen slachtoffer de grootste kans te worden ingedeeld in het 'volwassen start' carrièrepatroon (respectievelijk 37.9% en 36.5%). Personen veroordeeld

voor een *hands-on* delict met een kindslachtoffer worden het vaakst (25.3%) ingedeeld in de 'jeugdig delinquente' klasse. In de Nederlandse data worden personen die in 1997 werden veroordeeld voor een *hands-off* zedendelict het vaakst (41.3%) ingedeeld in het 'persistent specialistische' criminele carrièrepatroon. Personen veroordeeld voor een *hands-on* delict met een kind of volwassen slachtoffer komen het vaakst voor in het 'volwassen start' criminele carrièrepatroon (respectievelijk 33.6% en 44.2%). Hoewel sommige carrièrepatronen dus vaker voorkomen onder personen veroordeeld voor bepaalde typen delicten, valt vooral op dat alle carrièrepatronen voorkomen onder personen veroordeeld voor elk van de verschillende typen zedendelicten.

Tabel 5. Uitgangsdelict (1995) per klasse, aantal (rijpercentage)(kolompercentage), Belgische steekproef (N = 496)

Klasse	Klasse label	Hands-on			Totaal
		Hands-off	kind	volwassene	
1	persistent gewelddadig generalist	20 (35.7) (11.0)	9 (16.1) (10.7)	27 (48.2) (11.7)	56 (100) (11.3)
2	persistent generalist	39 (35.1) (21.4)	17 (15.3) (20.2)	55 (49.5) (23.9)	111 (100) (22.4)
3	jeugdig delinquent	54 (34.2) (29.7)	40 (25.3) (47.6)	64 (40.5) (27.8)	158 (100) (31.9)
4	volwassen start	69 (40.4) (37.9)	18 (10.5) (21.4)	84 (49.1) (36.5)	171 (100) (34.5)
Totaal		182 (36.7) (100)	84 (16.9) (100)	230 (46.4) (100)	496 (100) (100)

$\chi^2 = 13.616; p = .034; \Phi = 0.166; \text{Cramer's } V = 0.117$

Tabel 6. Uitgangsdelict (1997) per klasse, aantal (rijpercentage)(kolompercentage), Nederlandse steekproef (N = 748)

Klasse	Klasse label	Hands-on			Totaal
		Hands-off	kind	volwassene	
1	persistent gewelddadig generalist	23 (19.0) (12.5)	60 (49.6) (24.3)	38 (31.4) (12.0)	121 (100) (16.2)
2	jeugdig delinquent	45 (23.9) (24.5)	74 (39.4) (30.0)	69 (36.7) (21.8)	188 (100) (25.1)
3	persistent specialist	76 (43.2) (41.3)	30 (17.0) (12.1)	70 (39.8) (22.1)	176 (100) (23.5)
4	volwassen start	40 (15.2) (21.7)	83 (31.6) (33.6)	140 (53.2) (44.2)	263 (100) (35.2)
Totaal		184 (24.6) (100)	247 (33.0) (100)	317 (42.4) (100)	748 (100) (100)

$\chi^2 = 74.282; p < .001; \Phi = 0.315; \text{Cramer's } V = 0.223$

Discussie

Gebruikmakend van latente klasse analyse identificeerden we op basis van Belgische en Nederlandse data telkens vier carrièrepatronen in de criminele geschiedenis van personen veroordeeld voor een zedendelict die reeds eerder met justitie in aanraking kwamen. Drie van die patronen - het 'persistent gewelddadig generalistische' patroon, het 'jeugdig delinquente' patroon en het 'volwassen start' patroon - werden in beide landen gevonden. We lieten verder zien dat in beide datasets een indeling op basis van patronen in de criminele geschiedenis weinig overlap vertoont met een indeling gebaseerd op het type zedendelict waarvoor daders in 1995/1997 werden veroordeeld. Een longitudinale, door levensloopcriminologische inzichten geïnspireerde typologie van personen veroordeeld voor zedendelicten roept dan ook nieuwe theoretische en empirische toetsen vragen op over de ontwikkeling van zedendelinquentie.

De criminele geschiedenis van personen ingedeeld in de 'persistent gewelddadig generalistische' klasse wordt gekenmerkt door continuïteit, grote diversiteit en een hoge frequentie van delinquent gedrag en vertoont veel overeenkomsten met die van de in Moffitt's (1993) typologie onderscheiden 'levensloop persistente' dadergroep. Dit roept de vraag op of het zedendelinquent gedrag binnen deze groep gezien kan worden als een uiting van een algemeen criminele inslag of dat er gedeelde risicofactoren bestaan voor zowel zedens als niet-zedendelicten binnen deze dadergroep. Een mogelijk alternatief is dat de oorzaken voor zedencriminaliteit onder deze daders juist volledig los staan van de factoren die aanleiding geven tot hun persistente patroon van niet-zedencriminaliteit. In het eerste geval zou dit type daders wellicht meer gebaat zijn bij een aanpak die succesvol is gebleken bij veelplegende daders in plaats van een specifieke interventie gericht op het voorkomen van seksuele recidive. De tweede interpretatie zou interventies ondersteunen specifiek gericht op factoren die leiden tot de ontwikkeling en het in stand houden van seksueel delictgedrag, die niet per se samenhang vertonen met andere typen van grensoverschrijdend gedrag.

Ook het 'volwassen start' carrièrepatroon is eerder aangetoond in criminele carrièreonderzoek onder niet-zedendaders, hoewel er nog onduidelijkheid bestaat over de achterliggende oorzaken van dit patroon (Van Koppen, Blokland, Van der Geest, Bijleveld, & Van de Weijer, 2014). De discontinuïteit in delinquent gedrag die kenmerkend is voor dit patroon, doet vermoeden dat externe omstandigheden hierin mogelijk een belangrijkere rol spelen dan stabiele individuele kenmerken. Het is echter ook mogelijk dat het criminele gedrag van volwassen starters wel degelijk in hoofdzaak veroorzaakt wordt door individuele kenmerken maar dat die pas vrij spel krijgen als met het toenemen van de leeftijd het toezicht op deze daders afneemt (Krohn, Gibson, & Thornberry, 2013). Toekomstig onderzoek

zou zich daarom kunnen richten op de effecten van belangrijke omstandigheden en veranderingen in het leven van daders, zoals het vinden of verliezen van betaald werk, aangaan en verbreken van romantische relaties en periodes van middelengebruik en/of slechte psychische gezondheid (zie ook: Blokland & Van der Geest, 2015). Dit zijn factoren waarvan reeds uit levensloopcriminologisch onderzoek bekend is dat zij de kans op algemeen crimineel gedrag kunnen beïnvloeden (Farrington, Kazemian, & Piquero, 2018).

Het criminele carrièrepatroon gekenmerkt door jeugdige delinquentie is wellicht, met name in de Belgische data, minder robuust. Gezien de jonge leeftijd van deze daders ten tijde van hun indexdelict, is de voor hen gevonden kleine kans op delicten in de volwassenheid wellicht deels te verklaren door de relatief korte 'volwassen' periode waarover gegevens beschikbaar zijn voor deze daders. Toekomstig onderzoek in andere cohorten zal duidelijk moeten maken in welke mate deze klasse betekenisvol is voor het verklaren van zedencriminaliteit, of dat de klasse specifiek passend is voor de hier gebruikte dataset.

In de Nederlandse data volgt slechts een klein deel van de personen veroordeeld voor een zedendelict (22%), het 'persistent specialistische' carrièrepatroon dat wordt gekenmerkt door continuïteit van zedendelicten gecombineerd met een relatieve afwezigheid van niet-zedendelicten. Dit betreft, afgaand op het zedendelict in 1997, met name plegers van *hands-off* zedendelicten, hoewel het carrièrepatroon voor deze groep ook *cross-over* laat zien naar kindermisbruik (zie ook: Blokland & Van Wijk, 2008). De zeldzaamheid van een groep daders gespecialiseerd in zedencriminaliteit relativeert de heersende publieke opinie en plaatst vraagtekens bij het aanduiden van personen veroordeeld voor zedendelicten als 'zedendaders' in beleid en onderzoek. Door een verschuiving van het perspectief van 'zedendaders' naar 'zedendaden' als onderdeel van een breder antisociaal gedragspatroon, welke vertoont worden binnen bepaalde contexten of tijdens bepaalde periodes in iemands leven, komen naast stabiele individuele eigenschappen ook meer dynamische risico- en beschermende factoren in beeld (Beauregard & Lussier, 2018; Lussier & Blokland, 2015). Vervolgonderzoek zou zich specifiek kunnen richten op de vraag of de kans op een zedenfeit toeneemt in periodes waarin ook de kans op andersoortige feiten is verhoogd en welke contextuele factoren van invloed zijn op de relatieve kans op zedenfeiten versus niet-zedenfeiten.

De huidige studie kent enkele limitaties. Omdat de studie zich richt op patronen in de criminele voorgeschiedenis van voor zedenfeiten veroordeelde volwassenen, blijven volwassen daders zonder criminele geschiedenis (*first offenders*) buiten beschouwing. Daarnaast is het aantal vrouwelijke daders in beide steekproeven zeer gering. Hierdoor worden de gevonden carrièrepatronen in belangrijke mate bepaald

door de criminele geschiedenis van mannelijke daders. Levensloopcriminologisch onderzoek maakt aannemelijk dat er belangrijke verschillen bestaan tussen criminele carrièrepatronen van mannen en vrouwen (Block, Blokland, Van de Werff, Van Os, & Nieuwbeerta, 2010). Het (beperkte) onderzoek naar de criminele carrières van vrouwen veroordeeld voor zedenfeiten bevestigt dit beeld (Wijkman & Bijleveld, 2015). Vervolgonderzoek onder vrouwen veroordeeld voor een zedendelict is daarom wenselijk. Tenslotte, een nadeel van het gebruik van registergegevens is dat een deel van de gepleegde criminaliteit niet leidt tot officieel geregistreerde justitiecontacten. Bij zedendelicten lijkt er sprake te zijn van een groot *dark number* (Bijleveld, 2007; Tjaden & Thoennes, 2006). Replicatie van de huidige studie op basis van zelf-rapportage gegevens is daarom aanbevolen; hoewel ook zelf-rapportage gegevens niet zonder vertekening zijn.

Sterke punten van de huidige studie zijn het gebruik van grote, landelijk representatieve steekproeven van personen veroordeeld voor een zedendelict en de beschikbaarheid van longitudinale gegevens aangaande de criminele geschiedenis van deze daders. Replicatie van drie van de vier Belgische patronen in de Nederlandse dataset vergroot bovendien het vertrouwen dat het algemeen geldende dadertypologieën betreft. De waarde van de gevonden dadertypologieën voor behandeling, beleid en onderzoek wordt voor een belangrijk deel bepaald door de mate waarin we in staat zullen blijken om (het ontstaan en in stand houden van) de gevonden criminele carrièrepatronen ook te verklaren. Toekomstig onderzoek naar daders van zedencriminaliteit kan hiervoor putten uit het brede scala aan beïnvloedende factoren, zoals routine activiteiten en informele sociale controle, dat reeds bekend is uit het levensloopcriminologisch onderzoek onder de algemene daderpopulatie.

De hier gebruikte analysetechniek maakt een holistische kijk op de criminele geschiedenis van personen veroordeeld voor een zedendelict mogelijk; een holistische kijk die verder gaat dan enkel het al dan niet hebben van een crimineel verleden, of het aantal eerdere veroordelingen. De huidige resultaten laten ook belangrijke verschillen zien in zowel de aard als de timing (in de jeugd of volwassenheid) van eerdere delicten. Het combineren van informatie over verschillende aspecten van dat criminele verleden maakt een meer genuanceerde visie mogelijk, die kan bijdragen tot een beter begrip van de relevante factoren in de ontwikkeling van zedencriminaliteit en, in het verlengde daarvan, tot een beter passende maatschappelijke reactie en aanpak om (herhaling van) zedenfeiten te voorkomen.

Literatuur

- Beauregard, E. & Lussier, P. (2018) From the 'sex offender' to sex offending: a necessary conceptual shift. In: Lussier, P. & Beauregard, E. (Eds.) *Sexual Offending a Criminological Perspective*. New York: Routledge, pp. 392-399.
- Bijleveld, C. (2007) Sex offenders and sex offending. *Crime and Justice: A Review of Research*, 35, 319-387.
- Block, R., Blokland, A., Van der Werff, N., Van Os, R. & Nieuwbeerta, P. (2010) Long-term patterns of offending in women. *Feminist Criminology*, 5, 1, 73-107.
- Blokland, A. (2018) Taking a criminal career approach to sexual offending. In: Lussier, P. & Beauregard, E. (Eds.) *Sexual Offending a Criminological Perspective*. New York: Routledge, pp. 141-157.
- Blokland, A. & Lussier, P. (2015) *Sex Offenders: A Criminal Career Approach*. Chichester, UK: Wiley Blackwell.
- Blokland, A. & Van der Geest, V. (2015) Life-Course Transitions and Desistance in Sex Offenders. In: Blokland, A. & Lussier, P. (Eds.) *Sex Offenders: A Criminal Career Approach*. Chichester, UK: Wiley Blackwell, pp. 257-288.
- Blokland, A. & Van Wijk, A.Ph. (2008) Criminal careers of Dutch adolescent sex offenders; a criminological perspective. In: Smith, M.J. (Ed.) *Childhood Sexual Abuse: Issues and Challenges*. Hauppauge, NY: Nova Publishers, pp. 203-219.
- Collins, L.M. & Lanza, L.M. (2010) *Latent Class and Latent Transition Analysis with Applications in the Social, Behavioral, and Health Sciences*. New York: Wiley.
- Farrington, D.P., Kazemian, L. & Piquero, A.R. (2018) *The Oxford Handbook of Developmental and Life-Course Criminology*. New York: Oxford University Press.
- Finkelhor, D. (1984) *Child Sexual Abuse: New Theory and Research*. New York: The Free Press.
- Hall, G.C. & Hirschman, R. (1991) Toward a theory of sexual aggression: a quadripartite model. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 59, 662-669.
- Krohn, M. D., Gibson, C. L. & Thornberry, T. P. (2013). Under the protective bud the bloom awaits: A review of theory and research on adult-onset and late blooming offenders. In: Gibson, C.L. & Krohn, M.D. (Eds.) *Handbook of Life-Course Criminology: Emerging Trends and Direction for Future Research*. New York: Springer, pp. 183-200.
- Lindsay, R.M. & Ehernberg, A.S.C. (1993). The design of replicated studies. *American Statistician*, 47, 3, 217-228.
- Linzer, D.A. & Lewis, J.B. (2011) polCA: An R package for polytomous variable latent class analysis. *Journal of Statistical Software*, 42, 10, 1-29.
- Lussier, P. & Blokland, A. (2015) Policing sex offenders, past and present: The role and importance of a criminal career approach in helping shape future policies. In: Blokland, A. & Lussier, P. (Eds.) *Sex Offenders: A Criminal Career Approach*. Chichester, UK: Wiley Blackwell, pp. 405-427.
- Lussier, P. & Blokland, A. (2017) A developmental life-course perspective of juvenile and adult sex offending. In: Sanders, T. (Ed.) *The Oxford Handbook of Sex Offences and Sex Offenders*. New York: Oxford University Press, pp. 241-269.
- Lussier, P., LeBlanc, M. & Proulx, J. (2005) The generality of criminal behavior: A confirmatory factor analysis of the criminal activity of sex offenders in adulthood. *Journal of Criminal Justice*, 33, 177-189.
- Lussier, P. & Mathesius, J. (2018) Integrating general and specific theories of sex offending: a path-breaking perspective. In: Lussier, P. & Beauregard, E. (Eds.) *Sexual Offending a Criminological Perspective*. New York: Routledge, pp. 12-43.

- Malamuth, N.M. (1998). The confluence model as an organizing framework for research on sexually aggressive men: Risk moderators, imagined aggression, and pornography consumption. In: Green, R.G. & Donnerstein, E. (Eds.) *Human Aggression: Theories, Research, and Implications for Social Policy*. San Diego, CA: Academic Press, pp. 229–245.
- Marshall, W.L. & Barbaree, H.E. (1990) An integrated theory of the etiology of sexual offending. In: Marshall, L.W. & Laws, R.D. & Barbaree, H.E. (Eds.) *Handbook of Sexual Assault: Issues, Theories and Treatment of the Offender*. New York: Plenum, pp. 257-275.
- Mine, B., Robert, L. & Maes, E. (2015). *Recidive na een rechterlijke beslissing. Nationale cijfers op basis van het Centraal Strafrechtregister / La récidive après une décision judiciaire. Des chiffres nationaux sur la base du Casier judiciaire central*. Brussel: NICC (onuitgegeven onderzoeksrapport).
- Moffitt, T.E. (1993) Adolescence-Limited and Life-Course-Persistent Antisocial Behavior: A Developmental Taxonomy. *Psychological Review*, 100, 4, 674-701.
- Moffitt, T.E. (2006). A Review of the Research on the Taxonomy of Life-Course Persistent Versus Adolescence-Limited Antisocial Behavior. In: Cullen, F.T., Wright, J.P. & Blevins, K.R. (Eds.) *Taking Stock: The Status of Criminological Theory*. New Brunswick, NJ: Transaction Publishers, pp. 277-311.
- Odgers, C.L., Moffitt, T.E., Broadbent, J.M., Dickson, N., Hancox, R.J., Harrington, H., Poulton, R., Sears, M.R., Thomson, W.M. & Caspi, A. (2008). Female and male antisocial trajectories: From childhood origins to adult outcomes. *Development and Psychopathology*, 20, 2, 673-716.
- Tjaden, P., & Thoennes, N. (2006). *Extent, Nature, and Consequences of Rape Victimization: Findings From the National Violence Against Women Survey*. Washington, DC: U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs, National Institute of Justice.
- Van Koppen, V., Blokland, A., Geest, V. van der, Bijleveld, C. & Weijer, S. van de (2014) Late blooming offending. In: Tonry, M. (Ed.) *Oxford Handbook Online Criminology*. Oxford: Oxford University Press.
- Ward, T. & Siegert, R.J. (2002) Toward a comprehensive theory of child sexual abuse: A theory knitting perspective. *Psychology, Crime & Law*, 8, 319-351.
- Wartna, B.S.J., Blom, M., & Tollenaar, N. (2011). *De WODC-Recidivemonitor: 4e, herziene versie*. Den Haag: WODC. Memorandum 2011-3.
- Wijkman, M. & Bijleveld, C. (2015) Criminal career features of female sexual offenders. In: Blokland, A. & Lussier, P. (Eds.) *Sex Offenders: A Criminal Career Approach*. Chichester, UK: Wiley Blackwell, pp. 209-229.

Summary

Toward an empirically founded typology of individuals convicted of sexual offenses: A latent class analysis using Belgium and Dutch conviction cohorts

Offenders of sexual crimes are often classified based on one specific crime, such as their most recent sexual offense. It remains, however, unclear whether classifications based on the criminal history of these offenders lead to similar typologies or provide new insights. This study distinguishes several criminal career patterns in offenders convicted of a sexual offense and compares these patterns between Belgium and The Netherlands. For this purpose, we used data on criminal histories of all individuals convicted of a sexual offense in Belgium in 1995 and in the Netherlands in 1997, which recently became available. Using latent class analysis, four distinct classes were distinguished. Three of those classes were found in both countries: the 'persistent violent generalist', the 'juvenile delinquent' and the 'adult onset' class. We find that these latent classes show little overlap with a categorization based on the specific 1995/1997 index offense. Classifications based on the criminal history of offenders of sexual crimes may lead to new insights regarding the etiology of sexual offending. The implications for theory and practice are discussed.

Keywords: latent class analysis, criminal careers, sexual offending, offender typology, longitudinal study

Trefwoorden: latente klasse analyse, criminele carrière, zedencriminaliteit, dadertypologieën, longitudinale studie